

MERITUM

Pismo Podkarpackiego Kuratora Oświaty nr 7 lipiec 2017

Szanowni Państwo,

być może podzielacie moje zdanie, że lipiec to czas, kiedy nauczyciel chyba tak do końca nie wie, co ma jeszcze ze sobą zrobić. Niby wakacje się zaczęły, ale jeszcze zostaje cała masa szkolnych spraw czy zaległości, wymagających naszej uwagi. I tak początek miesiąca spędzamy raczej na porządkowaniu i uzupełnianiu tego wszystkiego, czego nie udało się zrobić w kontekście zakończenia roku szkolnego - a to konferencje podsumowujące, a to sprawozdania do protokołów, a to jeszcze zaległe w papierach porządki. Nie inaczej jest w kuratorium. Perspektywa czasowa ostatniego roku szkolnego także nas skłania do dokonania stosownych podsumowań. Wynika z nich, że czas spędziłyśmy naprawdę intensywnie. Licząc tylko od października do końca marca zorganizowaliśmy dla Was aż 46 spotkań. W tej liczbie jest też kilka konferencji z udziałem Minister Edukacji p. Anny Zalewskiej oraz przedstawicieli MEN. W wydarzeniach tych uczestniczyło ponad trzy tysiące dyrektorów, nauczycieli, rodziców, pracodawców czy samorządowców. Efektem podjętych przez nas działań jest też konkretny dokument wypracowany pod egidą Podkarpackiego Kuratora Oświaty tj. *Program rozwoju edukacji*

w województwie podkarpackim do roku 2020. Ma on być zasadniczym narzędziem realizacji *Strategii Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2020* uchwalonej przez Sejmik Województwa w obszarze edukacji. Wskazuje główne kierunki rozwoju edukacji w województwie w celu podniesienia jej jakości i funkcjonalności, ważnych z perspektywy dyrektorów szkół, samorządowców, stowarzyszeń i innych podmiotów działających na rzecz rozwoju edukacji. Rok 2020 to czas zamknięcia największej perspektywy finansowania edukacji ze środków unijnych. Właśnie z myślą o ich wykorzystaniu adekwatnym do potrzeb podjęliśmy w naszym środowisku inicjatywę stworzenia programu, którego rekomendacje wpływać będą na kryteria wyboru projektów w ramach RPO na lata 2014-2020 i krajowych programów operacyjnych. Wszelkie szczegóły oraz sam dokument odnajdziecie Państwo na stronie www.ko.rzeszow.pl. A skoro to czas podsumowań, pozwólcie, że z tej okazji podziękuję i Państwu i moim współpracownikom za wszelkie działania, które sprawiły, że mijający właśnie rok szkolny był niezwykle. Szkoda, że przechodzi do historii. Dziękuję.

Małgorzata Rauch
Podkarpacki Kurator Oświaty

Świetlica szkolna miejscem przyjaznym dla dziecka

Świetlica szkolna jest jedną z najbardziej popularnych form opieki nad dzieckiem. Oprócz funkcji opiekuńczej odgrywa ważną rolę w procesie dydaktyczno-wychowawczym szkoły. Art. 105 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U.2017.59) wprowadza obowiązek zapewnienia zajęć świetlicowych dla uczniów, którzy pozostają w szkole dłużej ze względu na czas pracy rodziców (na ich wniosek), organizację dojazdu do szkoły lub inne okoliczności wymagające zapewnienia opieki w szkole.

Zadaniem świetlicy jest zapewnienie zajęć uwzględniających potrzeby edukacyjne oraz rozwojowe dzieci i młodzieży, a także ich możliwości psychofizyczne, w szczególności zajęcia rozwijające zainteresowania uczniów, zajęcia zapewniające prawidłowy rozwój fizyczny oraz odrabianie lekcji. W świetlicy zajęcia prowadzone są w grupach wychowawczych. Pod opieką jednego

nauczyciela nie może pozostawać więcej niż 25 uczniów (z wyłączeniem szkół specjalnych oraz oddziałów integracyjnych i specjalnych zorganizowanych w szkołach ogólnodostępnych). Będąc integralną częścią szkoły, świetlica ma swój charakterystyczny, a zarazem odmienny styl pracy. Nie opiera bowiem swojej działalności na ścisłym i sztywnym programie, ale realizuje swoje zadania zgodnie z potrzebami powierzonych sobie uczniów, dobierając właściwe formy i metody pracy.

Cele działalności świetlicy to m.in.:

- zapewnienie dzieciom zorganizowanej opieki,
- udzielanie uczniom pomocy w nauce,
- zagospodarowanie czasu wolnego,
- zapewnienie atrakcyjnych form rekreacji,
- rozwijanie zainteresowań i uzdolnień dzieci,
- kształtowanie umiejętności nawiązywania prawidłowych kontaktów z rówieśnikami,
- organizowanie przerwy indywidualnej i zbiorowej,
- kształtowanie nawyków kulturalnego zachowania,

- organizowanie warunków dla rozwoju fizycznego uczniów, w szczególności zajęć i gier sportowych mających na celu prawidłowy rozwój fizyczny,
- propagowanie zdrowego stylu życia,
- zapewnianie realizacji aktualnych potrzeb dzieci przy ścisłej współpracy z wychowawcami klas.

Nauczyciel – wychowawca świetlicy nie może liczyć na szeroką ofertę w postaci gotowych programów, publikacji czy wzorcowych scenariuszy. Musi być pełen inwencji twórczej, gdyż sam decyduje o tematyce i przekazywanych dzieciom treściach oraz dostosowuje do nich właściwe i adekwatne do wieku metody i techniki zajęć świetlicowych. W związku z tym, że zadaniem świetlicy jest zapewnienie zajęć uwzględniających potrzeby edukacyjne oraz rozwojowe dzieci i młodzieży, konieczne jest ich zdiagnozowanie i wykorzystanie tej wiedzy przy tworzeniu planu pracy świetlicy. Mądry wychowawca powinien orientować się, co ciekawi jego podopiecznych. Dzieci powinny współdecydować o tym, czym będą zajmować się w świetlicy. Bardzo ważne jest dokładne poznanie dziecka, jego zainteresowań i osobowości oraz środowiska rodzinnego. Dlatego wiele uwagi należy poświęcić rozmowom indywidualnym i grupowym oraz obserwacji dziecka podczas ćwiczeń, gier, zabaw, ekspresji artystycznej i słownej. Kompetentny wychowawca świetlicy jest nie tylko nauczycielem, ale też psychologiem, pedagogiem i specjalistą w różnych dziedzinach życia. Powinien posiadać odpowiednie predyspozycje i cechy charakteru, które sprzyjają tworzeniu pogodnej, przyjaznej atmosfery. Jednym słowem, powinien być wszechstronnym i elastycznym przewodnikiem i doradcą, a przede wszystkim uśmiechniętym i radosnym człowiekiem. Dzięki dobremu kontaktowi z nauczycielem świetlicy, jego troskliwości, życzliwości, uśmiechowi, uczniowie postrzegają świetlicę jako miejsce przyjazne, w którym czują się dobrze i bezpiecznie.

Każda świetlica wypracowuje swoje najskuteczniejsze metody i formy pracy. Te sprawdzone w praktyce, które przyniosły już efekty, powinny być kontynuowane. Nowe należy stopniowo wdrażać i podczas prowadzonych zajęć obserwować reakcje dzieci. Pozwoli to na dokonanie ewaluacji zajęć, upewni w słuszności ich stosowania i zadecyduje o włączeniu na stałe do warsztatu pracy nauczyciela. Świetlica powinna pracować według opracowanego planu pracy uwzględniającego tematykę dostosowaną do potrzeb i zainteresowań dzieci. Na początku roku szkolnego warto zawrzeć z dziećmi kontrakt (lub przypomnieć regulamin świetlicy) i wyeksponować go na gazetce ściennej, a w razie potrzeby odwoływać się do niego (zasady kulturalnego zachowania, reguły współżycia w grupie i dbania o swoje bezpieczeństwo).

W planie pracy warto ująć:

- zajęcia integracyjne (kształtowanie poczucia tożsamości z grupą, współodpowiedzialności i współodczuwania, eliminowanie sytuacji izolacji i odosobnienia, poprawa komunikacji interpersonalnej, przezwyciężanie wzajemnej niechęci, zajęcia relaksacyjne likwidujące stres i zmęczenie);
- zajęcia plastyczne (malowanie farbami plakatowymi, temperami, wydzieranie i wycinanie, kompozycje z różnych materiałów, papieroplastyka, modelowanie z plasteliny i masy solnej, wystawy prac, aukcje prac, wystrój sali);
- różnorodne formy umuzykalniające (śpiew, gry i zabawy ruchowe ze śpiewem, mini playback show, popisy solo, gra na instrumentach perkusyjnych, słuchanie muzyki i bajek muzycznych, improwizacja muzyczna, ekspresja muzyczna połączoną z zajęciami plastycznymi, występy na różnych uroczystościach);
- żywe słowo i formy teatralne (opowiadanie treści utworów literackich, głośne czytanie, pogadanki, rozmowy nt. przeczytanych książek, filmy, małe formy teatralne, konkursy czytelnicze, zgaduj-zgadule, konkursy i zagadki literackie, przedstawienia na szkolnych uroczystościach);
- zajęcia ruchowe (gry i zabawy ruchowe na boisku i w sali gimnastycznej, współzawodnictwo indywidualne oraz zespołowe – zawody, turnieje, konkursy);
- upowszechnianie prawidłowych postaw i zachowań zdrowotnych (spotkania z pielęgniarką, dobry plan dnia, sposoby spędzania czasu wolnego, żywienie, dbałość o bezpieczeństwo, zapobieganie wypadkom, pierwsza pomoc, zapobieganie chorobom, konkursy o tematyce zdrowotnej, hodowla ziół, kultura spożycia posiłków);
- edukację regionalną (kształtowanie poczucie własnej tożsamości, poznanie środowiska lokalnego, poznanie gwary rzeszowskiej, wizyta w muzeum etnograficznym, strój rzeszowski, tańce regionalne, legendy);
- organizowanie różnego rodzaju akcji (akcje charytatywne, dokarmianie ptaków zimą, zbieranie makulatury, zbiórka kasztanów i żołądki dla zwierząt leśnych, kiermasz ozdób świątecznych) itp.

Niech świetlica nigdy nie będzie przechowalnią!

Postarajmy się, by każde dziecko czuło się gospodarzem świetlicy i chętnie w niej przebywało. Dobra atmosfera panująca w świetlicy sprzyja umacnianiu więzi uczuciowej ucznia ze szkołą.

Opracowała: Małgorzata Nowińska-Zgurska
Kierownik Oddziału Jakości i Zarządzania Edukacją w Rzeszowie
Kuratorium Oświaty w Rzeszowie

Zespół Szkół Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Rzeszowie Szkołą Zawodową Najwyższej Jakości

Jednym z pięciu podstawowych kierunków realizacji przez Podkarpackiego Kuratora Oświaty polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2016/2017 było *Podniesienie jakości kształcenia zawodowego w szkołach ponadgimnazjalnych poprzez angażowanie pracodawców w proces dostosowania kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy. Wśród pracodawców istnieje duże zapotrzebowanie na dobrze wykształconych, posiadających aktualną wiedzę i specjalistyczne umiejętności absolwentów szkół zawodowych. Zespół Szkół Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Rzeszowie z powodzeniem realizuje ten cel, kładąc nacisk na kształcenie praktycznych umiejętności uczniów podczas wykonywania zadań w rzeczywistych warunkach pracy.*

Zespół Szkół ZDZ w Rzeszowie kształci młodzież w zawodach branży: budowlanej, mechanicznej, informatyczno-elektrycznej oraz usługowej¹. Kształcenie praktyczne prowadzone jest w pracowniach szkolnych i u pracodawców. Szkoła ściśle współpracuje z firmami działającymi na rynku pracy w zakresie nowych technologii stosowanych w usługach i przemyśle. Jednym z tych działań jest pozyskiwanie pracodawców do współpracy w kształceniu praktycznym w zawodach: ślusarz z uprawnieniami spawacza, operator obrabiarek skrawających, elektromechanik, monter elektroniki. W 2013 r. rozpoczęto kształcenie uczniów jako pracowników młodocianych w warsztacie szkoleniowo-produkcyjnym Zakładu Doskonalenia Zawodowego, z którymi Prezes Zarządu ZDZ zawiera umowy o praktyczną naukę zawodu. Uczniowie pobierają z tego tytułu odpowiednie wynagrodzenie. W 2015 r. rozszerzono kształcenie u pracodawców prywatnych dla zawodu stolarz i monter sieci, instalacji i urządzeń sanitarnych. Szkoła zapewnia wszystkim uczniom możliwość uzyskania dodatkowych kwalifikacji potrzebnych w przyszłej pracy zawodowej na kursach prowadzonych przez Zakład Doskonalenia Zawodowego (np. kursy spawania MAG, TIG, prawa jazdy, na wózki widłowe). Uczniowie przyjęci do szkoły otrzymują na nie bony rabatowe.

Z myślą o nowoczesnym kształceniu uczniów w zawodzie technik mechanik tworzona jest klasa patronacka we współpracy z firmą *Borg Warner Poland Sp. z o.o.* w Jasionce –

¹ ZS ZDZ w Rzeszowie prowadzi kształcenie w zawodach: monter budowy i robót wykończeniowych w budownictwie, technik budownictwa, ślusarz z uprawnieniami spawacza, operator obrabiarek skrawających CNC, technik mechanik, elektromechanik, monter elektroniki, technik informatyk, fryzjer, technik usług fryzjerskich, stolarz; monter sieci, instalacji i urządzeń sanitarnych. Od 1 września 2017 r. rozpocznie się kształcenie w zawodach technik renowacji elementów architektury i technik urządzeń dźwigowych.

liderem nowoczesnych technologii w zakresie motoryzacji. Uczniowie będą mogli podczas praktyk w zakładzie produkcyjnym *Borg Warner Poland sp. z o.o.* pracować na najnowocześniejszych obrabiarkach do obróbki metali CNC, a w przyszłości będą mogli znaleźć tam zatrudnienie. Nawiązano też współpracę z firmą *Lift Rzeszów* w zakresie kształcenia praktycznego dla zawodu technik urządzeń dźwigowych. Uczniowie będą odbywać praktyczną naukę zawodu w rzeczywistych warunkach pracy, tj. przy montażu i konserwacji wind, dźwigów oraz schodów ruchomych.

Szkoła tworzy warunki do zdobywania i doskonalenia umiejętności praktycznych oraz rozwijania zdolności i zainteresowań zawodowych. W zawodzie fryzjer są to pokazy fryzjerskie dla rodziców, gimnazjalistów, na targach edukacyjnych i w środowisku (np. podczas Dni Osiedla Rzeszów Śródmieście), a także w międzyszkolnych konkursach fryzjerskich, między innymi takich jak: *Ekspresja kosmiczna, Fryzury z czerwonego dywanu, Wenecka noc, wenecki bal, Fryzury jak żywioty.*

Pokaz fryzur historycznych podczas jubileuszu 10-lecia kształcenia w zawodzie fryzjer w Wojewódzkim Domu Kultury w Rzeszowie

W zawodach branży budowlanej Zespół Szkół ZDZ w Rzeszowie jest organizatorem dwóch konkursów o randze wojewódzkiej. Od 2013 r. szkoła organizuje, we współpracy ze znanymi firmami budowlanymi (*GREINPLAST Sp. z o.o.* i *Rigips SAINT-GOBAIN*), *Podkarpacki Turniej Glazurników Szkół Budowlanych* (26 maja 2017 r. odbył się już po raz piąty) oraz od 2016 r. *Podkarpacki Budowlany Turniej Monterów Systemów Suchej Zabudowy* (10 lutego 2017 r. zawody odbyły się po raz drugi). Oprócz głównych sponsorów w ich organizację włączają się firmy: NTB Sp. z o.o., JABO MARMI S.A., MONTOLIT-Polska, GROHE oraz Stowarzyszenie Specjalistów Robót Wykończeniowych. Patronat nad turniejami objął Prezes Zakładu Doskonalenia w Rzeszowie. W rywalizacji biorą udział zespoły uczniów z kilkunastu zasadniczych szkół

zawodowych województwa podkarpackiego². Formuła turniejów ma charakter zbliżony do formy egzaminów zawodowych. W pierwszej części uczniowie indywidualnie rozwiązują test. Druga część (próba pracy) polega na wykonaniu zadania praktycznego w dwuosobowych zespołach, według określonego wzoru i załączonej dokumentacji. Zmagania drużyn obserwują osoby z zewnątrz, uczniowie, nauczyciele, zaproszeni goście, pracodawcy i przedstawiciele mediów. Dla zwycięzców sponsorzy fundują cenne nagrody, najlepsze szkoły zostają uhonorowane pucharami i dyplomami. Należy podkreślić, że zadania do obu części turnieju przygotowują pracodawcy i ich przedstawiciele dokonują oceny części turniejowo-konkursowej, w której nacisk położony jest na część praktyczną zawodów. Od kilku lat uczestnicy turnieju prezentują wysoki poziom umiejętności zawodowych, a wykonane przez nich prace zdaniem zarówno jurorów, jak i obserwatorów budzą uznanie. Podczas turniejów można ocenić poziom umiejętności uczniów szkół zawodowych z punktu widzenia potencjalnych pracodawców. Można też zaobserwować, w jaki sposób młodzi adepci sztuki budowlanej stosują nowoczesne materiały i wyroby firm sponsorujących zawody.

Rywalizacja drużyn podczas części praktycznej zawodów w V Podkarpackim Turnieju Glazurników Szkół Budowlanych na przygotowanych stanowiskach pracy – 26.05.2017 r.

Podkarpacki Turniej Budowlany przedstawiono jako przykład dobrej praktyki w Ogólnopolskim Konkursie zorganizowanym przez Fundację *Fundusz Współpracy* i Mazowieckie Kuratorium Oświaty, w ramach projektu Europejskie rozwiązania w zapewnieniu jakości, realizowanego wspólnie z partnerami z Wielkiej Brytanii, Słowenii i Estonii w programie ERASMUS+. Wzięło w nim udział 85 szkół z całej Polski. Zespół Szkół Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Rzeszowie znalazł się w gronie finalistów. **Tytuł Szkoły Zawodowej Najwyższej Jakości, dyplom i statuetkę wręczono Zespołowi Szkół Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Rzeszowie 3 czerwca 2016 r. podczas Konferencji Finałowej projektu Europejskie rozwiązania w zapewnianiu jakości – ESQA w Warszawie.**

W szkole stawia się na wysoką jakość kształcenia zawodowego. Uczniom stworzono możliwość rozwoju zawo-

² Informacje dotyczące organizowanych turniejów zamieszczono na stronach internetowych: www.zs.zdz.rzeszow.pl, www.radiovia.com, www.edukator.koweziu.edu.pl, www.facebook.com/Podkarpacki-Portal-Wykonawców www.nowiny24.pl/wiadomosci/rzeszow/

dowego w oparciu o dostęp do najnowszych technologii. Uczniowie technikum mechanicznego uczestniczą w licznych wycieczkach dydaktycznych do nowoczesnych zakładów przemysłowych w kraju. W szkole doradcy techniczni znanych firm budowlanych prowadzą szkolenia i pokazy praktyczne dla uczniów (w latach 2012-2017 było ich kilkanaście), uczniowie biorą też udział w seminariach organizowanych przez Polski Związek Inżynierów i Techników Budownictwa w Rzeszowie.

O wysokim poziomie praktycznych umiejętności zawodowych uczniów świadczą wykonywane przez nich liczne remonty i prace wykończeniowe w szkole (sale lekcyjne, korytarze, pomieszczenia administracyjne) oraz w innych obiektach w Rzeszowie. Dużą w tym zasługą nauczycieli zajęć praktycznych.

Firmy *GREINPLAST Sp.z.o.o.*, *Rigips SAINT-GOBAIN* współpracując ze szkołą przekazują nieodpłatnie część materiałów do prowadzenia zajęć praktycznych. Należy wspomnieć, że w roku szkolnym 2015/2016 w ZS ZDZ została utworzona klasa patronacka firmy *Rigips* w zawodzie monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie.

Wszystkie działania podejmowane w szkole służą doskonaleniu procesów kształcenia i wychowywania zarówno na przedmiotach teoretycznych, jak i w kształceniu praktycznym. Temu celowi przyświecają też akcje charytatywne i wolontariat, w których uczniowie mogą pokazać wiedzę, praktyczne umiejętności i postawy społeczne potrzebne w pracy zawodowej i w życiu codziennym. Przykładem może być udział nauczycieli i ucznia (a następnie absolwenta) ZS ZDZ w wolontariacie w Abhazji Suchumi) i Gruzji (Tbilisi) w 2016 i w 2017 r.,³ czy też wyremontowanie przez uczniów ZS ZDZ łazienki dla wychowanki Domu Dziecka (www.nowiny24.pl 1.06.2016r.).

W dobie gwałtownego postępu technicznego i technologicznego trudno mówić o dobrej edukacji zawodowej, która nie jest ściśle powiązana z rynkiem pracy. Płyną z tego obojętne korzyści dla szkół i pracodawców. Uczniowie poznają oferty znaczących firm, a szkoła zyskuje sponsorów. Wiedza i umiejętności zdobyte przez uczniów na szkoleniach i pokazach prowadzonych przez ekspertów zwiększają ich szanse na rynku pracy po ukończeniu szkoły. Uczniowie biorący udział w konkursach branżowych doskonalą swoje umiejętności zawodowe i mogą je zaprezentować pracodawcom oraz szerszej publiczności, jednocześnie wzrasta ich motywacja do nauki, samoocena i poczucie własnej wartości. Tego rodzaju konkursy stanowią też ciekawą formę promocji kształcenia zawodowego. Dodatkowym atutem jest nawiązanie współpracy pomiędzy szkołami, możliwość wymiany doświadczeń pomiędzy nauczycielami i pracodawcami. Dlatego warto podejmować tego typu działania we wszystkich zawodach i branżach.

³ Wolontariat dotyczył remontu i prac glazurniczych w kościele oraz w domu opieki dla osób niepełnosprawnych. Informacje <http://hdk.harta.pl>, www.facebook.com/Podkarpacki-Portal-Wykonawców.